

מראי מקומות - מנחות ק"י

יותר. והביא ראי' ממדרשה הנעלם בפ' וירא, דאי' שם בטלו קרבנות, לא בטלה התורה, האי דאינו עוסק בקרבנות, ליעסק בתורה ויתהני לי' יותר, וכ' הלקוט"ה דמבואר שם דהיינו לימוד התורה מעניני הקרבנות,, ומעטם שאור התורה עולה על הכל. אולם כל זה ודאי הוא רק בזמן שאין שייך להביא הקרבן עצמו, אבל בזמן שהיו קרבנות ממש, אז לא הי' יכולת ביד האם לפטור עצמו בלימוד תורתן של הקרבנות, דאז הי' הקרבנות כמו שאר מצוות מעשיות ממש, גזירה המלך לקיימן במעשה דוקא, אבל בזמן הזה, דא"א לקיימן במעשה, עצם התיקון נעשה יותר ע"י התורה. אולם ע' ביד דוד שכ' דזהו גופא החילוק בין רבא ור"ל, דר"ל ס"ל דדוקא בזמן הזה מועיל לימוד התורה במקום קרבן, אבל רבא ס"ל דגם בזמן המקדש הי' לימוד התורה מכפר, ולא צריך כלל לקרבן [וצ"ע הגדר בזה]. וע"ע בעיון יעקב דג"כ כ' חילוק זה בין רבא ור"ל כמו שכ' הלקוטי הלכות, ובקיצור.

ה) אמר ר' יצחק, מאי דכתי' זאת תורת החטאת, וכו' - ע' במהרש"א דביאר כל השו"ט של הגמ', דר"ל אמר דהלומד פ' קרבנות הוי כאילו הקריב קרבן, וע"ז אמר רבא דכל העוסק בתורה לא יהי' צריך לקרבן, לפי שלימוד התורה יהי' מציל אותו מחטא, וא"כ לא יתחייב קרבן מעיקרא. ובא ר' יצחק ודייק דמדהאי קרא מיירי בעוסק בעניני קדשים, משמע דלא איירי בכל עסק התורה דמגין, אלא דהוי כעוסק במצוה, וזה מגין רק כאילו הקריב חטאת, אשם, וכו', אבל אינה מצלת שלא יבא לידי חטא, וכמו דאמרי' בסוטה לענין מצוה עצמה [ולכאור' תמוה, דמשמע דכוונתו לומר דאין לימוד בענינים אלו מגינים עליו כמו לימוד שאר התורה, וצ"ע]. ומה דנקט ר' יצחק חטאת ואשם דוקא, כ' המהרש"א דזהו לומר דאף דפשוט דהלומד פרשה דעולה ונשלמים הוי כאילו הקריבו, אבל זהו משום דשייך בהו נדבה, אבל בחטאת ואשם, דלא שייך בהו נדבה, אימא דלא תיהנו עסקו בהן כאילו מביאן, וע"ז

א) אלו גליות של בבל, שדעתן מיושבת עליהן כבנים - כ' העיני שמואל, דיש לפרש דהטעם הוא ע"פ מה דאי' באבות (ג, ה') דכל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות, ובבלו גלו החרש והמסגר, לכך אין להם שעבוד מלכיות (וכע"ז כ' המהרש"א). והמצפה איתן ציין להגמ' פסחים (פז:), דאי' התם דידוע הקב"ה שלא היו ישראל יכולים לקבל גזירות אכזריות של אדום, ולכן הגלה אותן לבבל, וע"ש עוד טעמים למה הגלה אותן לבבל דוקא.

ב) מצור ועד קרטיגני מכירין את ישראל ואת אביהם שבשמים, וכו' - כ' המהרש"א דהיינו דע"י מה שישאל בעולם, מכירין העולם דהקב"ה הוא יכול ומשגיח על כל העולם. אבל במקומות דאין מכירין ישראל, אפי' אם יודעים שהוא הבורא, מ"מ אינם מכירין שהוא משגיח על העולם, ומחשיבים אותו לאלקי האלהים, דהיינו דנתן כח וממשלה למטה, ואין הוא משגיח על העולם התחתון.

ג) ומנחה טהורה, זה הלומד תורה בטהרה - כ' המהרש"א, דנקרא מנחה דוקא משום דמנחה הוי לחם אלוקי, וכמו כן התורה שנא' (משלי ט') לכו לחמו בלחמי.

ד) אלא אמר רבא, אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא חטאת ולא אשם - ע' בלקוטי הלכות (זבח תורה ד"ה אמר רבא) דכ' לבאר מה הוסיף רבא על ר"ל, וביאר דלעולם באמרי' דדבר א' הוי כדבר פלוני, הנה הדבר פלוני הוא העיקר, והדבר א' הוא טפל לו, וכמו דאמרי' דכל הכועס כאילו עובד ע"ז, דעובד ע"ז הוא העיקר רע, וכל הכועס דומה לזה. וזה הי' כוונת ר"ל, שמעלת התורה הוי כאילו הקריב קרבן עצמו, דהיינו דהעיקר הוא הקרבת הקרבן, ומעלת התורה דומה לאותה מעלה, אבל לא הוי ממש כמו אותה מעלה. וע"ז אמר רבא דזה אינו, אלא אדרבה, מעלת התורה הוא נעלה יותר מהקרבה גופא, ולזה אמר דכוונת הכתוב שאי"צ לתיקון של הקרבן, שהתיקון שבאותה פרשה הוא תיקון

אמר דאפי' כן, בעסקו בהן נוטל שכר כאילו
חטא והקריב קרבן.

(ו) **מאי קראה** - ויש לעי', הרי במשנה הביא קרא
להא, מהא דכתי' ריח ניחוח בכולם. וכ'
העיון יעקב, וכן הוא ביד דוד, דמהא דכתי'
ריח ניחוח ה"א דאף דכולם עולה לריח
ניחוח, אבל סכ"ס מדרגות מדרגות יש, דהי'
שייך לומר דהעשיר, שהוא מחסר הרבה
ממונו, יש לו שכר טפי, ולזה הביא ר' זירא
קרא דמתוקה שנת העובד, ומשמע דשניהם
מתוקים בשוה, בין העושה מעט ובין העושה
הרבה. ור' אדא בר אהבה לא הי' ניח"ל בזה,
דעדיין יכולין לומר דכ"א יאכל שכרו, אבל
עדיין אינם שוים, ולזה הביא קרא דברכות
הטובה רבו אוכליה, ומה כשרון לבעליו, כי
הקב"ה אינו רוצה אלא שזה מתכוין לטובה,
שהכל תלוי ברצון הנדיב.

(ז) **בא וראה מה כתיב בפרשת קרבנות, שלא
נאמר בהן לא קל ולא אלקים, אלא ד'**-
ולכאוי' דיוק זה ק', הרי בהרבה פרשיות
בתורה נאמר רק ד' ולא אלקים או קל, וא"כ
מהו הדיוק בכלל. ופי' **המהרש"א**, משום
דהקרבנות על הרוב באין לרצות ולפייס את
מדת הדין על חטא האדם, ולא הי' לו לכתוב
בכולם ריח ניחוח לד', שהוא מדת הרחמים,
אלא שיהי' ריח ניחוח לגבי מדת הדין, או קל
או אלקים, ולא נכתב כן, כדי שלא ליתן
פתחון פה לבעל דין לחלוק, ולומר דקרבן זה
לאלוה זה, וקרבן זה לזה, ולכן צום לעבדם
לשם ד' דוקא, שהוא שמו מיוחד, ולא יהיו
יכולין לומר שהיכא דנאמר קל, היינו
לאלילים אחרים, ח"ו.